

GAUSDAL KOMMUNE
Vestringsvegen 8
2651 ØSTRE GAUSDAL

Deres ref.:	Vår ref.:	Dato:
	Sak/dok.:	22.04.2021
	Ark.:	
		326.12

Vedtak i navnesak 2017/14 – Fåråstad/Forrestad mfl. – Gausdal kommune

Statens kartverk har i dag gjort vedtak om skrivemåten av en del stedsnavn i Gausdal, Sør-Fron, Nord-Fron og Lillehammer slik det framgår nedenfor og av de to vedlagte listene.

Vedtaket er gjort med hjemmel i § 7 tredje ledd i lov om stadnamn.

Der det er både et hovednavn og et undernavn, er det hovednavnet som vil presenteres i kartet, og for bruksnavn er det også hovednavnet som vil vises i matrikkelen.

Bakgrunn

I forbindelse med adresseringsprosjektet i Gausdal kommune tok både Stedsnavntjenesten i Språkrådet, Kartverket og Gausdal kommune opp navnesak for forskjellige navn der det var behov for avklaring av skrivemåten. Kartverket sendte saken ut på lokal høring 31.01.2017, og vi fikk tilråding fra Språkrådet i november samme året. Vi beklager at denne saken har tatt lang tid.

Rettslig grunnlag

Når skrivemåten av et stedsnavn skal fastsettes for offentlig bruk, er hovedregelen at det skal tas utgangspunkt i den nedarvede, lokale uttalen av navnet. Skrivemåten skal følge gjeldende rettskrivingsprinsipper i norsk, jf. § 4 første ledd i loven. Skrivemåten skal være praktisk og ikke skygge for meningsinnholdet i navnet, jf. § 1 første ledd. I *utfyllende reglar om skrivemåten av norske stadnamn* er det mer detaljerte bestemmelser om hvordan stedsnavn skal normeres.

I tillegg må det tas hensyn til normeringspraksisen i området og skrifttradisjonen for navnet saken gjelder, og hva som er registrert i Sentralt stedsnavnregister (SSR) fra før. Lokale ønsker fra dem som har uttalerett, skal også spille inn. Det skal legges særlig vekt på ønsket til eieren når saken gjelder bruksnavn, og skrivemåten som eieren ønsker, ligger innenfor regelverket.

Skrivemåten av slektsnavn skal ikke påvirke skrivemåten av stedsnavn. Vedtak som gjelder skrivemåten av stedsnavn, får heller ikke følger for skrivemåten av slektsnavn.

Normering av seternavn med navneleddet -sæter-/-seter- og -sætra/-setra

Gausdal kommune forslø skrivemåten *-seter-*, i flere adressenavn i kommunen, mens normeringspraksisen i stedsnavn fra før var med skrivemåtene *-sæter-* og *-sætra*. Da Språkrådet fikk adressenavna til tilråding, tok de derfor opp navnesak for dette navneleddet for å få avklart hvilken skrivemåte det skal ha i offentlig bruk i Gausdal. Saken som gjelder dette navneleddet berører i alt ca. 400 navn.

Omfang

Kartverket presiserte følgende i oppstartbrevet: «For seternavn som har navneleddet *-sæter/-sætra*, gjelder navnesaken både skrivemåten *sæter/seter/-setra/-sætrene/-setran*, og hvorvidt disse skal ha mellomrom mellom hovednavnet og etterleddet, f.eks. *Hanestad sæter* eller *Hanestadsetra*. Dersom navna skal skrives i ett ord, må det også tas stilling til hvilken sammensetningsfuge disse navna skal ha. Navnesaken involverer stort sett ikke skrivemåten av resten av forleddet, som vanligvis består av et gards- eller bruksnavn.» I navn der et gards- eller bruksnavn utgjør forleddet, videreføres derfor den skrivemåten som er brukt for gards- eller bruksnavnet i Sentralt stedsnavnregister (SSR) og i kart.

Høringssvar

Kommunen skriver i sitt høringssvar i denne saken at navnekomiteen var enige om at alle seternavn skal skrives med endinga *-setra*, for eksempel *Hanestadsetra* og *Toftsetra*. Tilsvarende standpunkt ble støttet av andre som uttalte seg lokalt, f.eks. Håkon Bø, som ønsker skrivemåten *Liomsetra*. Han opplyser at setra har navn av at den tidligere tilhørte garden Liom, og han mener at seternavnet ikke skal ha mellomrom som i «Liom seter», siden det kunne indikere at setra fremdeles tilhører garden Liom. Han anser kun skrivemåtene *-setra* og *-seter* som aktuelle, men han ønsker *-setra* fordi det er denne formen som forekommer i all bruk og omtale i Gausdal. Tilsvarende standpunkt målbæres av Amund Nustad, som ønsker *Nustadsetera* om sin setereiendom og *Veslesetera* om hele setergrenda, og av Reidun Kari Blekastad og Jon Arild Sagheim, som bruker *Bruvangsetra* som talemåte heller enn «*Bruvang seter*». Flere som har uttalt seg lokalt tar til orde for det samme for sine setrer. Et unntak er Marit og Kjell Åge Hagemoen, som ønsker *Bergseng seter*, for de mener at det er en tidsriktig skrivemåte. Bodil Gusgaard viser til at Jarle Bye har brukt navneformer som *Leirvollsetra*, *Hanslisetra*, *Bakkumsetra* osv. i boka *Gjenklang fra bratte lier og slake kjøler i Vestre Gausdal* (2008). Hun skriver at det er i samsvar med muntlig tale.

Skriftlige kilder til lokal navnebruk

Boka Gusgaard viser til, har vist seg å være en nyttig kilde for Kartverket til å få oversikt over de tradisjonelle seternavnformene i Gausdal. Det samme gjelder bøkene *Nordfjellet - setertrakter i Gausdal i endring* (2004), *Vide vidder i vest - Vestfjellet i Gausdal* (1997, 2005) og *Setra itte glømt* (2008). I tillegg er seterlistene fra 1930-tallet, som inneholder lister over lokale navn på setrer, en god kilde til reell navnebruk. I vedtakslista for seternavn har vi derfor referert til disse kildene for hvert enkelt navn der det foreligger relevante opplysninger.

Tilråding

Språkrådets tilrår skrivemåten *seter/setra* for dette navneleddet i samsvar med norsk rettskrivning og ønsket fra kommunen. De skriver videre at skrivemåten *sæter* med *æ* var tillatt i rettskrivingen fram til 2012, mens *seter* i dag er eneste godkjente form. De presiserer imidlertid at reglene i stedsnavnloven åpner for å bruke dialektformer som har nær sammenheng med norrøne former, slik at skrivemåten *sæter* ville vært mulig å videreføre, jf. at dette ordet hadde formene *setr* og *sætr* i gammelnorsk.

Vedtak

Kartverket fastsetter skrivemåten *-seter-*, *-setra* og *-setran* med *e* i samsvar med Språkrådets tilråding og det som overveiende ser ut til å være ønsket lokalt, jf. § 4 i lov om stadnamn. I kommunene i Innlandet (tidligere Oppland og Hedmark) har det hittil vært normeringspraksis for *-sæter-* og *-sætra*, og det ideelle ville vært om en ensartet normeringspraksis kunne videreføres for hele fylket. I Gausdal har det imidlertid vist seg å være et nesten unisont ønske om *seter/setra*, og som Språkrådet peker på, er dette i samsvar med gjeldende rettskrivning i dag. I tillegg er skrivemåten *seter* og *setra* i stor grad brukt i stedsnavn i den lokallitteraturen som finnes om Gausdal, og dermed foreligger det allerede en skrifttradisjon lokalt som understøtter en endring

til dette i den offentlige normeringspraksisen for Gausdal. Det er verdt å legge merke til at til og med i boka *Setra itte glømt* av Jon Iverslien, som er skrevet på dialekt, benyttes skrivemåten *-setra* i navn på setrer.

I vedlegget *Navneliste seternavn* framgår det for hvert enkelt navn hvilken skrivemåte vi fastsetter. For de fleste navn gjelder vedtaket kun sammensetningsmåten (nullfuge, s-fuge, e-fuge eller a-fuge) og skrivemåten av navneleddet *-seter/-seter/-setra*. Det er presisert i en egen kolonne hva vedtaket omfatter. De fleste seternavn får endelsen *-setra* i bestemt form samskrevet med resten av navnet, og dette er kun fraveket i noen få tilfeller der det foreligger særskilte grunner til en annen skrivemåte.

Kunngjøring

Kommunen skal sørge for at vedtaket gjøres kjent for de partene i kommunen som har klagerett etter § 12 første ledd i loven, og som ikke er adressater i dette brevet, jf. § 9 i forskrift om stadnamn.

Når vedtaket gjelder skrivemåten av bruksnavn, skal kommunen sende melding om vedtaket direkte til eierne av bruket.

Vedtaket som gjelder navn i kommunene Nord-Fron, Sør-Fron eller Lillehammer må kunngjøres av de respektive kommunene på samme måte. De navna som gjelder disse kommunene står oppført i vedlegget *Navneliste sak 2017-14 Gausdal kommune*.

Bruksnavn

Vedtaket om skrivemåten av gardsnavn skal som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten av bruksnavn som er identiske med gardsnavnet, eller der gardsnavnet inngår som en del av bruksnavnet. Men etter § 5 tredje ledd i lov om stadnamn har eieren rett til å fastsette en annen skrivemåte av navn på eget bruk enn den som følger av § 4 første ledd i loven. Forutsetningen er at han/hun kan dokumentere at skrivemåten har vært i offentlig bruk som bruksnavn (på offentlig kart, på skilt, i matrikkelen, skjøte e.l.). I så fall må eieren sende krav om det til Kartverket og legge ved slik dokumentasjon. Kartverket er formelt vedtaksorgan også for skrivemåten av bruksnavn fastsatt av eieren.

Bruk av vedtatte skrivemåter

Vi vil minne om reglene i stedsnavnloven om plikt til å bruke vedtatte skrivemåter, jf. § 11, spesielt første setning, som har denne ordlyden: «Når skrivemåten av eit stadnamn er fastsett etter denne lova og ført inn i stadnamnregisteret, skal han brukast av eige tiltak av dei som er nemnde i § 1 tredje ledd.» Det vil si organer for stat, fylkeskommune og kommune samt selskaper som det offentlige eier fullt ut.

Vi presiserer at lov om stadnamn regulerer *offentlig* bruk av stedsnavn. Privatpersoner og bedrifter som ikke er heleide av det offentlige, er derfor ikke pålagt å følge vedtatte skrivemåter.

Når det samme navnet er brukt om ulike navneobjekter på samme sted, skal skrivemåten i primærfunksjonen som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten i de andre funksjonene. Dersom dette vedtaket blir stående uten at det blir påklagd, legger vi derfor til grunn at kommunen vedtar samme skrivemåten i ev. adressenavn og adressetilleggsnavn der navnet blir brukt.

Når det er gjort vedtak om adressenavn, adressetilleggsnavn og kretsnavn (grunn-, valg-, skolekrets og kirkesokn), skal den vedtatte skrivemåten legges inn i matrikkelen, og adressenavn i SSR vil bli oppdatert fra matrikkelen. Vedtak om adressenavn skal fortsatt sendes til bl.a. Kartverket, jf. § 9 fjerde ledd i forskrift om stadnamn.

Kartverket fører den vedtatte skrivemåten av bruksnavn i SSR, og skrivemåten hentes inn i matrikkelen derifra.

Klage

Vedtak om skrivemåten kan etter § 12 i lov om stadnamn påklages av dem som etter § 6 bokstav a til c har rett til å ta opp saker om skrivemåten av stedsnavn. Klagefristen er tre uker fra meldingen om vedtaket er kommet fram til mottakeren, jf. § 9 i forskrift om stadnamn. Dersom meldingen skjer med offentlig kunngjøring, starter klagefristen fra den dagen vedtaket blir kunngjort første gang. De som har klagerett, har rett til å se saksdokumentene, som er arkivert hos vedtaksorganet. Det er anledning til å søke om utsatt iverksetting av vedtaket til klagefristen er ute eller klagen er avgjort.

En eventuell klage skal sendes til Kartverket med kopi til kommunen. Klagen skal grunngis, og grunngivingen må behandle alle navn eller navneledd klagen gjelder.

Når man tar opp en klagesak, gjelder de samme saksbehandlingsreglene som for navnesaker ellers. Dersom vedtaket blir opprettholdt, sender Kartverket saken videre til Klagenemnda for stedsnavnsaker for endelig avgjørelse.

Med vennlig hilsen

Håkon Dåsnes
fylkeskartsjef

Erlend Trones
stedsnavnansvarlig

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi SPRÅKRÅDET
 NORD-FRON KOMMUNE
 SØR-FRON KOMMUNE
 LILLEHAMMER KOMMUNE